

מסורת הש"ס

(א) [ומספחת פסק יוד לקמן סה. כריתות ג:].
(ב) [בס"א: שוה"מ].
(ג) סוטה מה: (ד) וי"ט ט:
(ה) [ע"ש].
(ו) [נפסחים כד. וי"ט].
(ז) [רש"י בחולין קכא. ד"ה השועט בהמה וכו' כתב דלית אלא מדרבנן עוד שם: ד"ה וממנין לה עד שתלא נפשה כדמינא בנסה' מנין אוכל וכו' ואסמכתא דרבנן בעלמא הוא].
(ח) [שמות פרק ג].
(ט) [מ"ק ד: (ט) וי"ל ר' יוחנן אומר].
(י) [ב"מ גא. מכות ט: ד. טז. כ: תמורה ג. ויחיים טז: (ז) פסחים פד. חולין פג: גא. קמא: תמורה ד: מכות ד: טז. שביעית ג: (ז) [שמות כג, דברים ט: (ח) [דברים ה].
(ז) [ויקרא יח].
(ס) [בס"א: אביהם].
(ע) [שמות כג].
(פ) [מלכים ג].
(פא) [בס"א: עונם.
(ק) [וי"ע מוס' ויחיים קו. ד"ה מנין ויחיים].

גליון הש"ס

גמ' כתנאי אחרים אסורים. עיין במילתא פרשת מטפטים פ"ו: הוב' ד"ה פשוט וכו' תיבה ת"ל הדיו לאו שניתן לאוהרת ביתת ב"ד. עיין שבת דף ק"יד ע"א מוס' ד"ה גלגל. תמוה לי הו' בלחמ' בנן סורר לוקה היכא דלא יבא לידו מיתה ויפלי' לה מקרא אלא דהמוס' כאן בקושימים ה"י הקשו דליף מיתה בכל המורה דמינן לאוהרת מיתת ב"ד לוקה היכא דלא יבא לגלל מיתה הייה א"ן שהיה מלאה טעם שהיה דלא ילפי' בעלמא מיתה מ"מ עי"פ סדך בלא ענשו ולא תאכלו על הדס אך שיין לומר דלא לילקי אכל בני משום דיעת מיתה בנן סורר הא אהך לאו ענשו לוקה בן סורר ואין ועטרו אחרים ממנו דמינן לאוהרת בן סורר למיתה וע"ש:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לאו וכו' הני משתמעו מיתה:
(ב) הוב' ד"ה אחר וכו' הו' דלא וכו' דכיון דגלי:

מוסף רש"י

ר' עקיבא היא. דאמר מגדף מינא קרבן דלא צעין מעשה. (בדיות ג. ועי"ש ח.)
מנין לאוכל מן הבהמה כו' לא תאכלו על הדם. אסמכתא בעלמא היא (חזקוני כבא). בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה. אס מותר ועבדת על לאו, בלא תשרפטו, נתקן הכתוב בעשה וז' מעשין של שאר לאוין. לומר וז' עשו ותקנת עיבתו שירפטו (שבושת ג.) שהמעשה האמור אחריז תקנתו וכפרתו על עבדת הללו (מכות ד:) כל לאו שניתן לעשה אין לוקין עליו, דמשמע וז' הית תקנתו אס תעבור על הללו עשה זאת ויזילג, ועוד דלא מצי ללאו דחסימה, שהתלקות נסקמ לו (פסחים טז).

ארבע מיתות

ה"ג א"ר **אמי ויצה וקיער וניסך בעעלס אחד וכו'.** ול"ג והשתמוה **השתמוה** לאו בכלל שאר עבודות היא דעל כרחך לית ליה לר' אמי **השתמוה** לחלק יצאה מדקאמר אינו חייב אלא אחת: **מ"ע דר' אמי.** דלית ליה השתמוה לחלק יצאה: לא **פעזס.** כללן כולן כאחד ולא

הדכרות (שמות כ) כי לא תשתמוה לאל אחר (שם לד) לא תשתמוה לאלהים (שם סג). והשתמוה דדכרות אחרונותי לא חשיב דאהדורי קא מהדר ליה משה לישראל מה ששמע צביון: **אחת לכדרכה וכו'.** דאי כתיב חדא הוה אמינא לא אסר אלא בעבודת כוכבים דדך עבודתה בהשתמוה: **וכדכיו דר' אמי קאמר** אצ"י להך דרשה דלא מעבדס אבל אצ"י לא ס"ל ומוקים לה ללאוי ימירי ור' אמי מוקי להך השתמוה לומר ללאו יצאה: **לכדרכה ושלא כדרכה.** שהשתמוה היא להך עבודת כוכבים כדרכה ושלא כבוד ולא בהשתמוה ואי כתיב חד ע"א הוה מרבין אלא כי האי גוגא אבל משתמוה לפעור לא כתב רחמנא השתמוה ימירא שניה לשלא כדרכה כגון פעור ומרקולים שעבודתה צביון והו' דא"ר אלעזר לעיל (דף סא.) וצנח למרקולים חייב מלא ויצחוי ואע"ג דחד קרא ימירא הוה דאיכא ולא מוקיס לה צוצנח למקטרים דעבודתו דך כבוד דסכר כיון דגלי בהשתמוה ק"ו צוציחה מיהו כולה מילתא לא ילפינן מהשתמוה דא"כ הוה מרבין כל עבודות כבוד אע"ג דלאו עבודת פנים לכך יצאה וציחה לומר שלא חייבה אלא עבודות פנים: **כיון דאמר אלי אספ חייב** אע"ג דלא פלחה: **לקרבן.** אס שגג: ואפילו **לרבנן.** (דף טו.) דפליגי רבנן בכריתות

(דף י.) במגדף עליה דרבי עקיבא דאמרי מגדף אינו מביא קרבן דבעינן מעשה: **והסניא אינו חייב אלא על דבר שיש בו מעשה.** דגבי חטאת כתיב (ויקרא ד) ועשה אחת מכל מלות ה': **ר' עקיבא היא דאמר דלא צעין מעשה גמור.** דמגדף מחייב משום מעשה וטוא דעקימת שפתיו הוה מעשה והכל נמי כפיפת קומתו הויא מעשה והאי דקמני אינו חייב אלא על דבר שיש בו מעשה לאפוקי הרהורא דלא מחייב עלה: **מגדף. מצרך את השם: אתקושי אתקוש.** אלי אחת צוציחה^(א) דכתיב וישתחו לו ויצחו לו ויאמרו אלה אלהיך **ישראל: אלמלא וי"ו שבעעלוי.** דהא לא כפרו בהקב"ה לגמרי שהרי שתפיוו דדבר אחר: **שאיוו לאלוהות כרבה.** אף לאלוהות אחרים וקבלו עליהם: **אצל המגפף וכו' עובר בלא מעשה.** ואל תלכו אחרי אלהים אחרים (ירמיה כה) אי נמי אל תפנו אל האלילים (ויקרא יט) וכגון שאין דרכן בך: **גנוד נשמו.** ושם אלהים אחרים לא תזכירו^(ב)

המקיים. הנשבע^(ג) דמתרגמינן קיים: **לאו שצנלגוס.** דכולהו משתמעיי כחד קרא: **ועדיין הדס צמורק.** הקרבעות: **שאין מצרין.** את האצלים צרחה כדרך שמצרין את האצלים בסעודה ראשונה משל אחרים כדאמרין צמור קטן (דף סז:): **על הדס.** על הנרנח ומסכרל מוקמינן לה אחרוי צית דין שנהרגין על עונש^(ד) שלא ינהגו זהם כבוד משום כפרה: **לנן סורר ומורה.** דלא ענש אלא א"כ הזהיר והיכן הזהיר לא תאכלו על הדס לא תאכלו אכילה שמהרגהו עליה: **לאו שצנלגוס.** דכל הני (ה) משמע מיניה: לומר

סנהדרין

סג.

אמר ר' אמי זיבה וקיער וניסך. פירש הקונטרס דלא גרסינן והשתמוה דלאו עבודה היא ולפיכך צדך דר' זכאי לעיל נמי ל"ג ליה וקשה אמאי א"ל פוק מני לצרא אפילו ר' נחן דאמר התם לחלק הכא מודה ללאו יצאת כדמפרש אצ"י טעמא הכא מדכתיב לא מעבדס מיהו אפשר הא דאמר ליה פוק מני לצרא משום דלא דריש ליה לא מעבדס ולרז שמואל בר יהודה דהכי תנא קמיה אוקימתא קמייתא דרבי זכאי מלא מעבדס כר' אמי ולר"ת נראה דגרס דדרב זכאי והשתמוה וצדר' אמי ל"ג דקסבר ר' אמי דלחלק על ענמה יצאת דלא מעבדס אשאר עבודות קאי דהכי כתיב לא תשתמוה להם ולא מעבדס והא דפריך הא אמר אצ"י שלש השתמואות למ"ל דלחלק על ענמה לא קאמר מדקאמר לחלק על כל אחת משמע אבל לר' זכאי דתנא השתמוה ע"כ ללאו יצאת ס"ל מדלא מחייב שמים ואי עבדה צאפי נפשה לא מחייב כלל כיון דללאו יצאת ולא מני ליה צהדי אחרייי אלא לאשמועי' היא גופה דללאו יצאה ואמר ליה ר' יוחנן פוק מני לצרא דלחלק יצאה אפי' כל אחת ואחת כיון דלא דרשת לא מעבדס מדס"ל השתמוה ללאו יצאה: **אחת צשא** כדרכה. הא (ו) לא מיצעי לן קרא לעונש ואזהרה דמצוים כדמיצעי לן לעיל (דף סא.) בהשתמוה לשלא כדרכה דמטובדים כיון דגלי לן באזהרה דכל שלא כדרכה שוין הוא הדין צעונס^(א):

א"א ע"ב דבר שיש בו מעשה. פ"ה דגבי חטאת כתיב ועשה אחת ולא דק דצפ"ק דכריתות (דף ג.) מייתי אידיך קרא דתנן לעושה בשגגה יאמ מגדף: **כ"י קאמר רב נמי דר"ע.** אליבא דר"ל קאמר הכי דלר' יוחנן דאמר לקמן (דף סה.) כפיפת קומתו ועקימת פיו הוה מעשה מתוקמא דרב אפילו כרבנן:

ב"א המשתה שם שמים. לא דמי להא דכתיב (שופטים י) חרצ לה' ולגדעון וכן (במדבר כא) דצרנו צה' וכן דלא אסור אלא צמיי דלטהות: **מישום** דהוי **לאו שבבכללות.** *תימה ת"ל דהוי לאו

שניתן לאזהרת מיתת ב"ד דהוי אזהרה לנן סורר ומורה ועוד תימה הא בן סורר ומורה לוקה דמתנן בפי' בן סורר ומורה (לקמן דף עא:) וילפנין בגמרא וסורו מוסרו וע"כ אזהרתיה מלא תאכלו על הדס וכיון דגלי רחמנא אהאי לאו דלקי ה"ל למימר בכל דוכתי דלקי לכל הפחות היכא דאין יכול לצא לידו מיתה:

ע"ב בורא אינו אוקה. אפי' למ"ד בס"פ כל שעה (פסחים דף מא:) דלקי אלא ואמצושל משום זלי אש ואזו וחרנן משום כל אשר יעשה מגפן הנהו מיפרשי טפי מקרא דלא מעבדס דלא מפרש קרא דאיירי במגפף ומנשק והא דאמרין צפ"ק דציאה (דף יב.) דמצשל גיד הנשה צי"ט לוקה חמש וחד מינייהו המצשל צי"ט לא חשבינן להו לאו שצנללות דכתיב כל מלאכת עבודה לא תעשו כמו לא מעבדס דהכל דהתם מפרש טפי דכתיב עבודה דמשמע כל מלאכה שהיא עבודה: **שלא**

עליו ^(א)דתניא ^(ב)לא תותירו ממנו עד בקר בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר

על הנרנח ומסכרל מוקמינן לה אחרוי צית דין שנהרגין על עונש^(ד) שלא ינהגו זהם כבוד משום כפרה: **לנן סורר ומורה.** דלא ענש אלא א"כ הזהיר והיכן הזהיר לא תאכלו אכילה שמהרגהו עליה: **לאו שצנלגוס.** דכל הני (ה) משמע מיניה: לומר

עין משפט ונר מצוה

קבו א מיי פ"א מהל' שגגות הל' א והל"ב:
קבו ב מיי פ"א מהל' שבוטות הל' ב סמג לאוין א:
קבו ג מיי פ"ח מהל' סנהדרין הלכה ג:
קבט ד מיי פ"א מהלכות שמיטה הלכה ב סמג לאוין קלו טו"ע י"ד ס"ח ספי"א:
קג ה מיי פ"א מהל' מעשה קרבעות הלכה ד סמג לאוין שכת:
קנא ו ז מיי פ"ג מהלכות סנהדרין הלכה ד סמג לאוין ד:
קנב ח מיי פ"ו מהל' ממרים הלכה א סמג לאוין קכ:
קנג ט מיי פ"א הל' שמיטה הל' ב ופי"ג מהל' סנהדרין הלכה ד ופי"ח סס הל' ג סמג לאוין קלו רכ ראו שכת:
קנדר י מיי פ"ג מהל' ע"ז הלכה י סמג לאוין י:
קנה כ מיי שס פ"ה הלכה י והל' יא סמג לאוין לה טו"ע י"ד ס"י קמו ספי"א ועיין בהשגות וביכ"מ:

תורה אור השלם

- לא תשתחוה לזהם ולא תעבדם כי אנכי יי אלהיך אל קנא פקד עון אבת על גביהם על שלשים וְעַל רבעים לשנאי: שמות כ ד
- השמך לך פן תנקש אתה וְהַשְׁמַדְתָּ אֶתְּרֵי הַשְׁמָדְתָּ וְפָן תִּרְשָׁף לְאַלְהֵיהֶם לְאַמֵּר אִיבָה וְעִבְדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת אֱלֹהֵיהֶם וְאַעֲשֶׂה בָּן גַּם אֲנִי: דברים יב ל
- סור מזה מן הדרך אשר צויתם עֲשׂוּ לָהֶם עֲגֹל מִסִּבָּה וְיִשְׁתַּחֲוּ לוֹ וְיִזְבְּחוּ לוֹ וְיֹאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֵיךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָעֵלֹף מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: שמות לב ח
- זבח לאלהים יִזְרָם בלתי לך לבדו: שמות כב יט
- ויקח מִזֶּבֶד וְיָצָר אֹתוֹ בְּדֹרֶט וְיַעֲשֶׂהוּ עֲגֹל מִסִּבָּה וְיֹאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֵיךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָעֵלֹף מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: שמות לב ד
- לא תאכלו על הדרך לא תִקְחֻשׁוּ וְלֹא תַעֲזֹנּוּ: ויקרא יט כו
- וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר וְהִתַּרְתֶּם מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפוּ: שמות יב י